

NEHÁNY SZÓ AZ UDVARHELYKÖRI DÁVID FERENCZ KÖNYVTÁR-EGYLETRŐL.

A t. szerkesztőség engedelméből örömet engedek azon felhívásnak, mely e folyóirat idei 1-ső füzetének „Korrajz“ című czikke végső sorában ez idő szerint hozzám intézve van.

Korántsem az egyletünkkel való dicsekedés vágya, sem pedig valamely nagy eszmének hirdetési reménye, hanem csak egyszerűen a kötelességérzet és azon szerény ohajtás indít egyletünk kezdetleges működésének jegzőkönyveiből való megismertetésére: vajha az önmivelődés ez olcsó és egyszerű s horderejében mégis kiszámíthatatlan eredményü módjával minél több oldalról megismerkednének.

Az udvarhelyköri Dávid Ferencz könyvtár-egylet alakító gyűlését tartotta H. Szentpálon 1876 ápr. 20-kán Gyöngyösi István ideiglenes elnök meghívása következtében és elnöklete alatt, Rédiger Géza tollvitele mellett, egyházkörünk csaknem minden papja jelenlétében.

Gyöngyösi István elnök egy rövid, de velős, szép és erőteljes megnyitó beszédben örömét fejezi ki, hogy anynyi küzdelmek után szerencsés lehet az udvarhelyköri Dávid Ferencz könyvtár-egylet valósulása küszöbén üdvözölhetni; rámutat a kor haladó szellemére, mely a társadalom minden rétegeit és intézményeit áthatja és átalakítja; azon átalakító hatalomra, mely előtt nem állhatnak meg a mult századok vas korlátai, emelte legyen bár azokat a vallás, jog vagy a társadalom bármely intézkedése, ha egyszer azok a tökéletesedés utjában állanak — le kell omlani, szét kell törni azoknak, ha a legszentebb emlékek és kegyeletök örzenék is, hogy út nyitassék az előrehaladás mezején.

Nekünk papoknak, mint a nép zászlóvivőinek nem lehet csökönyös megállapodással szemlélni a mozgalmakat, nekünk versenyt kell haladni a kultur nemzetek törekvéseivel, nagy szellemeivel ismeretességet, atyafiságot kell kötnünk, hogy a ránk bizott lelki nyájnak valódi lelki vezérei lehessünk, a mi csak folytonos olvasás, tanulás, szóval: önképzés által lehetséges.

Elnök szólt továbbá azon anyagi szegénységről, melyben küzködni kénytelenek belső embereink; felmutatja azon lehetetlenséget, mely szerint a legtörekvőbb szellem is nem képes ismereteit gyarapítani eszközök hiányában; ámde ezen könnyen segíthetni egyesült erővel; mívégre egy könyvtár-egyletté alakulásra hívja fel a jelenlevőket, hogy ennek alapján olvasás, társas értekezés és eszmecsere által a tökélyesbülés magasztos célját mentől inkább megközelíthessük.

Miután elnök a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja, felhívja a megjelent tagokat hivatalnokok választására. Ennek következtében általános felkiáltással megválasztattak: elnöknek esperes Gyöngyösi István, könyv- és pénztárnoknak Egyed Ferencz, jegyzőnek Rédi-ger Géza.

Elnök jelenti, hogy a mult évi környéki gyűlés megbízása folytán egy levél által tiszt. Ferencz József és Simén Domokos urakat egyletünk pártoló tagjaivá lenni felkérte és mint vallásunk zászlóvivőit, kik az újabb korban megjelent, életrevaló vallásos munkáknak is kiterjedt ismeretével bírnak, a jelesebb könyvek kijelölésére is felszólítja. Említett urak szokott szerénységökkel megköszönve a bizalmas megkeresést, nemcsak a megkértekre ajánlkoztak, hanem egyszersmind egyikök S. D. ur a rendes tagsági díjt előre 2 évre 4 frttal befizetve, az egylet tagjai sorába magát felvétetni ohajtja. Gyűlés elnök jelentését nagy éljenzésekkel fogadja s örömét fejezi ki a felett, hogy ez ünnepezt férfiakat az egylet tagjai sorában szerencsés láthatni.

Egyuttal bemutatja elnök nevezett pártoló tagoknak több jeles könyv felőli ajánlatát, melyekből pénzvagyonunk csekély erejéhez mérten egy nehánynak meghozatása elhatározott.

Elnök örömmel értesíti az egyletet, hogy a tengeren túlról is meleg kézzsoritással és lelkesítő bátoritással üdvözlik a Dávid Ferencz könyvtár-egylet megalakulását. A gyűlés nagy érdeklődéssel hallgatta végig Péterfi Dénes londoni akadémitánk jóakaratu levelét, melyet Gyöngyösi István esperes urnak küldött ugyan, de minthogy egyletünket közelebről érdeklí, itt közöljük.

Tisztelendő esperes ur!

Én ez alkalommal az udvarhelyköri Dávid Ferencz-Egylet elnökénél teszem tiszteletemet bécse engedelmével. Különösnek tetszhetik, hogy ily meszsziről jelentkezem, de hallván egy oly fontos mivelődési egylet megalakulását és annak alapmegvetését a mélyen

tisztelt elnök ur által 200 darab könyvvel, nem tehetem, hogy a távolból is ne üdvözljem e figyelemre méltó tényt.

Egyletük célja valóban szép! A tudomány, a mivelődés eszközeit megközelíthetőkké tenni, az iskolában kezdett képzés tovább folytatására egy közkönyvtár fentartása és gyarapítása által alkalmat nyújtani az egyházkörnyék minden rendű és sorsu tanítóinak; és másfelől özszegyűlvén, korszerű kérdéseket vitatni és felolvasások által a szellemi életet táplálni és fokozni: éppen ez az, a mire nekünk szükségünk van; ez az, a mit sokan látnak, de a miért kevesen tesznek valamit.

Éppen azért az önök társulata figyelmet, rokonszenvet és pártolást parancsol minden oldalról, a hol egyházunk éléhaladása iránt érdeklődés van. És én e néhány egyszerű sorral e parancsnak engedelmessé, kívánok addig is, a míg egyletüknek ténylegesen tagja lehetnék, nemes működésükre sikert, a Dávid Ferencz egyletnek virágzást és jóllétet, a mi az udvarhelyi kör ismert buzgó-sága után reményem nem is fog kimaradni; sikert és jóllétet szivemből kívánok!

A mélyen tisztelt elnök urnak

alázatos szolgája

Péterfi Dénes.

E levél felolvasását lelkes éljenzések követték és a gyűlés Péterfi Dénes atyánkfiát közohajtással egyletünk tiszteletbeli tagjának nyilvánította, s határozattá emelte azon ohajtást, hogy e levélre egyletünk nevében válaszoljunk, tudatván egyszersmind azt is, hogy említett atyánkfia egyletünk tiszteletbeli tagjának megválasztatott. Válaszunk a következő:

Kedves barátunk!

A tengeren túlról, a valódi szeretet hangján hozzánk szólani, a messze távolból nekünk baráti kezet nyújtani, s minket egy szent ügy iránti lelkesedésünkben szivből üdvözölni: ezt csak egy velünk együtt érző sziv, egy velünk egyet akaró s egyért lelkesülő kebel, szóval: önzetlen, nemes keblü barátunk teheti.

Engedje meg kedves barátunk, hogy becses levelére — melyet nagybecsült s érdemekben megőszült elnökünknek a Dávid Ferencz könyvtár-egylet ügyében küldeni szives volt — gyűlésünk határozatából egyletünk nevében válaszolhassunk, mert jól esik igen tisztelt elnökünkkel a távolból jövő szives üdvözlés örömeiben részt venni s becses levelét magunkénak is vallani.

Nem tudjuk, honnan vett ön tudomást egyletünk alakulásáról, de bárhonnan származik az, kedves öröm nekünk az a tudat, hogy még a kezdet nehézségeivel küzdő Dávid Ferencz egyletünknek a messze külföldön is akad egy barátja, ki szives üdvözetével hamarabb jó ügybarátaink sorába állani, mint sokan azok közül, kik a közelben sem tudnak egyletünk szent szándéku ügye iránt érdeklődni. Mi akarunk küzdeni egy szent cél felé, erre kötelezve érezzük magunkat a kor intő szava által s hiszszük, hogy ügyünk nem sokára sokaknak közös ügye lesz.

Becsés megemlékezéseért fogadja szives üdvözetünket s azt a közohajtáson alapult tényünk nyilvánítását, hogy ön Dávid Ferencz könyvtár-egyletünk tiszteletbeli tagjának megválasztott.

H. Sztpálon tartott gyűlés határozatából 1876. ápr. 20.

Gyöngyösi István,
b. elnök.

Kisgyörgy Sándor,
bizottmányi jegyző.

Ugyane gyűlésen Darkó Sándor atyánkfia azon indítvánnyal lép fel, hogy hitrokonink — legalább egyházkörünkben — saját házaiknál kerestessenek meg s a megalakult D. F. könyvtár-egylet pártfogására buzdítólag szólíttassanak fel. E végre czélszerűnek látná egy bizottmány kinevezését, kik egy készitendő arany-émlékkönyvecskével hitrokoninkat saját tűzhelyeik körül keresnék fel s a pártfogóknak ígérkezők sajátkezűleg jegyeznék be neveiket az emlékkönyvbe. Az indítvány helyesléssel találkozott és a bizottmány Darkó Sándor, Rédiger Géza és Kisgyörgy Sándor személyökben kineveztetett, s egy csinos kötésű, aranyos metszésű emlékkönyv csináltatása elhatározottat.

Előterjesztetik egy javaslat, mely szerint az egyházköri gyűlés kerestessék meg egy beadvánnyal, hogy hozassék törvénybe, hogy minden környéki pap ez egyletnek köteles legyen tagja lenni. Az előterjesztett javaslat mellett és ellen tétettek felszólalások. Némelyek azon nézetben vannak, hogy kötelezni erre törvény által senkit sem lehet, mert ez kinek-kinek anyagi helyzete és jótetszésétől függ; mások ismét kötelezhetőnek vélik törvény által is, hogy a könyvtár-egyletnek részvényes tagja legyen minden környéki pap, mert nézetük szerint jogosan megvárhatja státusunk, hogy a belső emberek az iskolában szerzett előismereteiket tovább fejlesszék s a haladó korrallal lépést tartsanak. Mindezen felszólalások daczára a javaslat nem fogadtatik el; nem fogadtatik el pedig azért, hogy valamint a görögök az apagyilkosra büntető törvényt

nem alkottak, azon okból, mert nem hitték, hogy Görögországban találtatnék oly hálátlan gyermek, ki apja élete ellen törne: ugy egy-letünk tagjai sem hiszik, hogy papjaink között akadna oly elfogult egyén, ki egy ily életrevaló, kimondhatatlan szellemi javakkal kínálkozó testületnek tagja lenni ne ohajtana!

E gyűlés még sok nevezetes intézkedés által lett közöttünk emlékezetes, de a melyek inkább helyi és keblü érdekűek lévén, nem foglalom velök a tért, hanem inkább áttérek egy másik gyűlésre, melynek szintén vannak közérdekű s említést érdemlő feljegyzései.

Dávid Ferencz könyvtár-egyletünk második rendes gyűlését tartotta H. Sztmártonban 1876. nov. 23-án Gyöngyösi István elnöke alatt, helyettes jegyző Kisgyörgy Sándor tollvitele mellett, teljes számu tagok jelenlétében, kik közé örömmel jegyezzük fel egyházkörünk köztiszteletben álló egyik felügyelő gondnokát mlgs Jakab Lajos urat, ki a közügyek terén való munkálkodásban még a 75 esztendő daczára is fáradhatatlan.

Olvastatik a mult gyűlés jegyzőkönyve, mely az imittamott alkalmazott czimek kihagyásával megerősített.

Egyed Ferencz tagtársunk egyeletünk céljának megfelelő, valóságos tárgy felolvasást tartott. A szép és alapos gondolatokkal teljes felolvasásnak tárgya az vala: hogy mikép kell az iskolában a növendékek testi és lelki fejlődé-ével párhuzamosan fejleszteni az Isten ismeretét? vagyis: mikép kell kezelni a vallás-tanítást az iskolában, hogy az eddigi betűkkel ölü tanmódszer helyett könnyebben tisztább istenismeretre jussanak már kis gyermekkorukban az emberek? És e kérdésekre nézve utal az Isten munkáira, a körülöttünk levő tárgyakra s a gyermek által is már ismert vagy könnyen megismerhető természeti tüneményekre, virágokra és más ismeretesebb növényekre, és ezeknek fokozatos ismeretetéséből ugy következteti az Isten lételét, hogy egyszersmind a tisztelet és imádás' érzete is önként következze a gyermeki romlatlan kebelbe. Gyűlés valódi élvezettel hallgatta végig az esz-medű felolvasást, mely hosszas eszmecserére adott alkalmat.

Ezután könnytárnok néhány újonan érkezett jeles könyvről teszen jelentést, melyek által szűk pénzviszonyaink mellett is már 238 drbra szaporodott könyveink száma, a protestáns theologiai könyvtár kiadványait is előfizetés útján évenként meghozatva s ez évre is megrendelve. Ezek mellett nagyon tisztelt elnökünk ügy-

szeretete a „Ker. Magvető« egy néhány újabb füzetével járult könyvtárunk gyarapításához, Török Sándor szintén gyarapítani szeretett könyvtárunkat az „Egyházi reform“ három kötetével, miket a gyűlés szíves köszönettel fogadott.

A tagsági díjakra vonatkozólag indítványba jő, hogy mostani szűk pénzvizonyainkat tekintetbe véve, legalább egy pár évre mondassék ki gyűlési határozatban, hogy az alapszabályoktól eltérőleg 2 frt helyett csak 1 frt legyen egy évi részvénydíj, minthogy sokfelé igénybe vett adakozási képességünk gyenge papi jövedelmünkkel így is feltűnően visszas viszonyban áll. A gyűlés tekintve az általánosan elterjedt s mindnyájunkkal közös szűk pénzvizonyokat, az egylet jövedelmeinek csökkenése iránti sajnálattal bár, de mégis 1876 és 77-re kimondta határozatilag, hogy az évi részvénydíj 1 frtra szállíttassék le.

Elnök felhívja végül a gyűlést, hogy Rédiger Géza buzgó tagtársunk körümböli eltávozásával megürült jegyzői széket rendes választás útján töltsse be. Gyűlés jegyzőkönyvileg is kifejezve Rédiger Géza buzgó tagtársunk eltávozása feletti sajnálatát, helyébe jegyzőnek Kisgyörgy Sándort választja meg,

Ezekben akartam röviden bemutatni az udvarhelyköri Dávid Ferencz könyvtár-egylet eddigi működését, melylyel hogy a „Ker. Magvető“ olvasói is megismerkedjenek, nem tartottam érdektelennek.

Kisgyörgy Sándor,
egyleti jegyző.